

Laajat terveystarkastukset oppilaan ja perheen hyvinvoinnin tukena

Marke Hietanen-Peltola

Ylilääkäri, Lapset, nuoret ja perheet –yksikkö

19.3.2015 Kuntotestauspäivät 2015, Kisakallio

TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN LAITOS

Määräaikaiset terveystarkastukset kouluterveydenhuollossa

Terveystarkastus	1. lk	2.lk	3. lk	4. lk	5. lk	6. lk	7. lk	8. lk	9. lk
Laaja terveystarkastus	x				x			x	
Terveydenhoitajan tarkastus	x osa laajaa terv.tark.	x	x	x	x osa laajaa terv.tark.	x	x	x osa laajaa terv.tark.	x
Lääkärintarkastus	x osa laajaa terv.tark.				x osa laajaa terv.tark.			x osa laajaa terv.tark.	
Suun terveystarkastus	x				x			x	

Lähde: STM julkaisuja 2009:20

Laaja terveystarkastus

- Tarkastukseen on kutsuttu molemmat vanhemmat ja ainakin toinen vanhempi osallistuu.
- Toteuttamiseen osallistuu sekä terveydenhoitaja että lääkäri
- Käsitellään lapsen, vanhempien ja koko perheen terveyttä ja hyvinvointia ja niihin vaikuttavia tekijöitä laaja-alaisesti eri tahojen näkökulmasta

- Toteuttaminen edellyttää hyvää vuorovaikutusta ja luottamusta

Laajoissa terveystarkastuksissa on vahva perhenäkökulma

- Lähtökohtana koko perhe
 - Perheen hyvinvointi
- Laaja näkökulma terveyteen ja hyvinvointiin
 - Mielenterveys, kehitysympäristöt, sosiaalinen tuki ja elintavat
- Asiakkaiden näkökulma
 - Mielenkiinto, huolet, voimavarat, yksilölliset tarpeet ja osallisuus
- Jatkumo
 - Terveysseurannan ja terveysneuvonnan jatkumo odotusajalta työelämän kynnykselle

© THL

Laajan tarkastuksen aihepiirit

Lapsen hyvinvointi:

- fyysinen, psyykinen ja psykososiaalinen terveys ja kehitys
- terveystottumukset
- kaveripiiri
- leikki ja harrastukset
- päivähoito ja koulu

Vanhempien hyvinvointi:

- terveys ja hyvinvointi
- terveystottumukset
- parisuhde

Perheen sisäinen vuorovaikutus ja rakenne

- kasvatuskäytännöt
- lasten ja vanhempien välinen vuorovaikutus
- kodin ilmapiiri
- perherakenne
- turvallisuus

Perheen elinolot ja tukiverkostot:

- asuminen
- toimeentulo
- vanhempien työssäkäynti
- tukiverkostot

Sisarusten hyvinvointi:

- terveys
- terveystottumukset
- keskinäiset suhteet

Lapsen hyvinvointi I

- Lapsen fyysinen, psyykkinen ja psykososiaalinen terveys ja kehitys
 - Kokemus terveydestä ja omista voimavaroista
 - Fyysinen terveydentila ja toimintakyky
 - Psyykkinen terveys
 - Kehityksen eteneminen
- Lapsen terveystottumukset
 - Uni, lepo
 - Ruokailutottumukset
 - Motorinen aktiivisuus ja liikunta
 - Ruutuaika
 - Alkoholi, tupakka ja muut päihteet
 - Hygienia ja suun hoito
 - Seksuaaliterveys ikätasoisesti
 - Tapaturmien ehkäisy

Lapsen hyvinvointi II

- Vapaa-aika, leikki, kaveripiiri ja harrastukset
 - Leikki
 - Ihmissuhteet ja sosiaaliset taidot
 - Seurustelu
 - Sosiaalinen media
 - Kiusaaminen
- Koulu
 - Vahvuudet
 - Oppiminen
 - Tuen tarve ja tukitoimet
 - Poissaolot
 - Sosiaaliset suhteet ja taidot
 - Ammatinvalinta

Laajassa terveystarkastuksessa tehtäviä tutkimuksia

- yleisvaikutelma; kontaktikyky, käyttäytyminen
- mieliala
- suhde vanhempaan tutkimustilanteessa

- pituus ja paino
- verenpaine, pulssi
- näkö; kauko-, lähi- ja värinäkö
- tukirangan asento ja rakenne
- sydämen ja keuhkojen kuuntelu
- korvat ja kuulo
- imusolmukkeet, kilpirauhanen
- iho
- vatsan tunnistelu
- puberteettikehitys ja genitaalit
- neurologinen tutkimus tarvittaessa
- äännevirheet (1lk)
- oireisiin ja pitkäaikaissairauksiin liittyvä tutkiminen

Perheen sisäinen vuorovaikutus

- Perherakenne
 - Perhe
 - Perhetilanne ja perherakenteen muutokset
- Lapsen ja vanhempien välinen vuorovaikutus ja kasvatuskäytännöt
 - Vanhemman ja lapsen välinen vuorovaikutus
 - Perheen sisäinen vuorovaikutus
 - Roolit ja tehtävät
 - Kasvatuskäytännöt
 - Turvallisuus

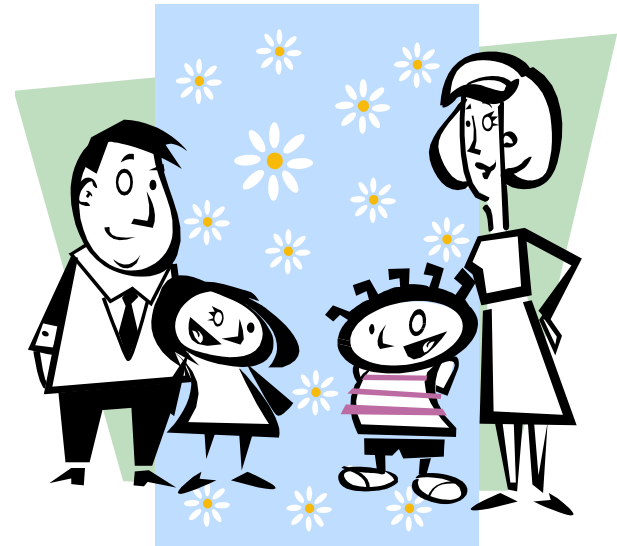
Vanhempien hyvinvointi

- Vanhempien terveys ja hyvinvointi
 - Vanhempien kuulumiset
Voimavarat, huolet, jaksaminen
- Vanhempien terveydentila ja vointi
 - Sairaudet, oireet, hoidot ja mieliala
 - Vaikutus perheeseen ja lapsen arkeen, lapsen huoli
- Vanhempien terveystottumukset
 - Ravinto ja liikuntatottumukset
 - Päihteiden käyttö, tupakointi
- Vanhempien parisuhde ja kodin ilmapiiri
 - Lapsen vaikutus parisuhteeseen
 - Parisuhteen vaikutus kodin ilmapiiriin
 - Riitely ja erimielisyyksien ratkaisu
 - Parisuhteen roolit
 - Parisuhdeväkivalta
 - Parisuhteen hoitaminen

Sisarusten keskinäiset suhteet ja vointi

- Lapsen mahdolliset sisarussuhteet
- Sisarusten keskinäiset suhteet
- Vanhempien ja sisarusten suhteet
- Sisarusten vointi

Elinolot ja tukiverkosto

- Perheen ja lapsen elinolot ja taloudellinen tilanne
 - Toimeentulo
 - Asuminen
 - Asuinympäristön turvallisuus
 - Arjen hallinta
 - Lapsen rahankäyttö
- Perheen ja lapsen tukiverkosto
 - Tukiverkosto
 - Muuttojen määrä
 - Ystävät ja tuttavat
 - Lapsen verkosto

Toimintaa ohjaa tarvelähtöisyys ja yksilöllisyys

- **Ei ole tarkoitus, että aihepiirejä käydään rutiininomaisesti läpi !**
- Perheen tarpeet keskustelun lähtökohtana
- Esitietolomakkeilla selvittää tarpeita etukäteen
- Tarvittaessa voidaan keskittyä yhteen perheelle ajankohtaiseen asiaan ja palata muihin myöhemmin

- Myös **terveysneuvonta** on tarvelähtöistä ja yksilöllistä
- Käynnistyy lapsen ja perheen esille tuomista asioista tai terveystarkastuksessa tunnistetuista tarpeista ja huolen aiheista.
- Terveysneuvonnassa otetaan huomioon ennakoitavissa olevat tarpeet esim. lapsen kehitysvaiheisiin ja perheen muutoksiin liittyvät
- Terveysneuvonta kohdennetaan koko perheelle: vanhemmille ja lapselle tämän ikävaihe huomioiden

Yhteenveto perheen ja lapsen tilanteesta

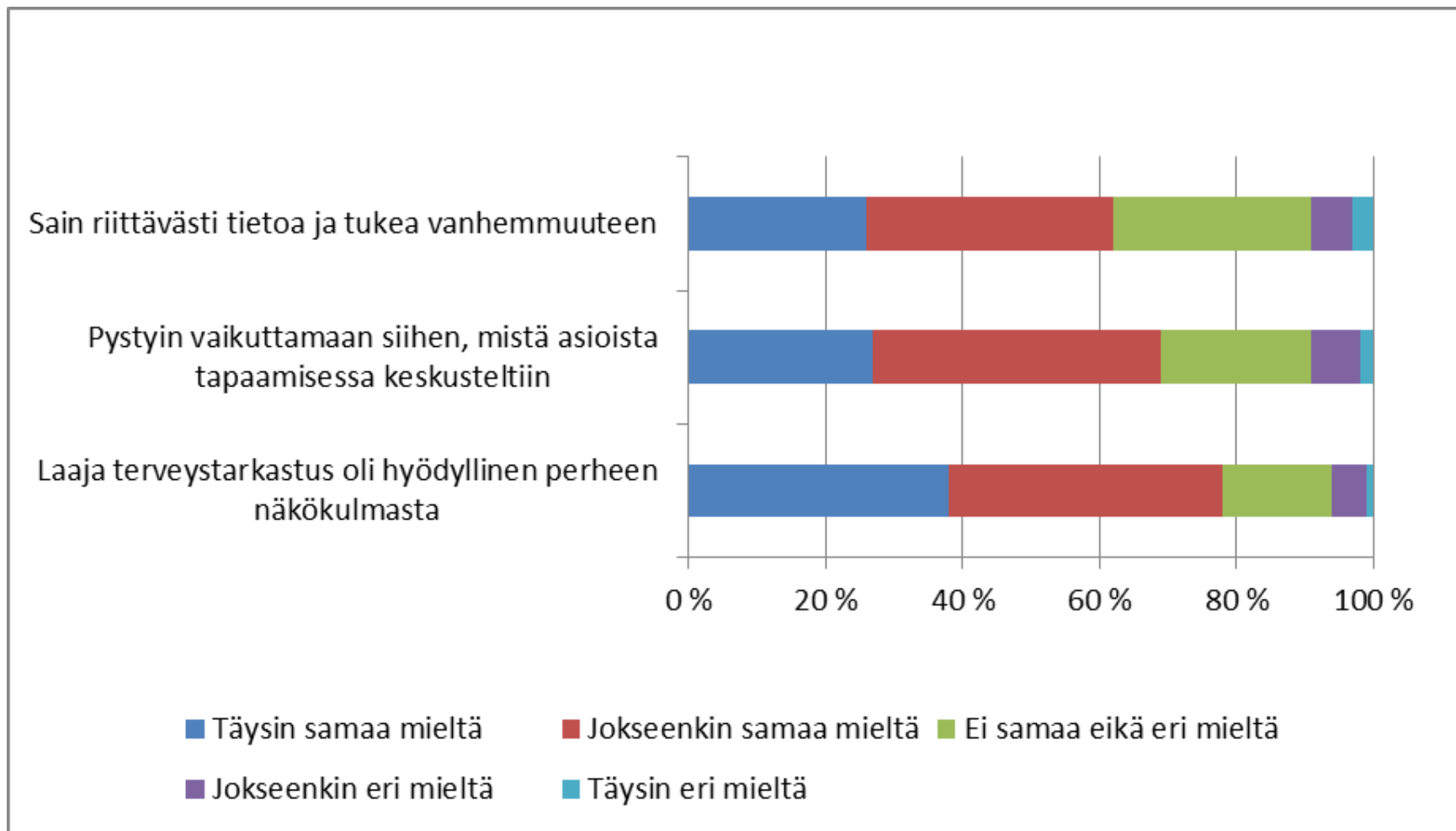

Kokonaisarvio, terveys- ja hyvinvointisuunnitelma sekä palautteet

- Jokainen tarkastus päättyy kokonaisarvioon lapsen ja perheen tilanteesta
- Suunnitelma tehdään silloin kun tarkastus johtaa jatkotoimenpiteisiin tai useampaan uuteen käyntikertaan
 - Usein tarvitaan moniammatillista yhteistyötä
- Myös vanhempia ohjataan tuen ja hoidon piiriin!
- Tarvittavat palautteet laajasta terveystarkastuksesta lapsen tai perheen kanssa työskenteleville tahoille (kuten opettajalle)

Vanhempien kokemuksia laajoista terveystarkastuksista

(THL:n lapsiperhekysely 2012, N= 1 282)

Kiitos!

**Lisätietoja
kouluterveydenhuollosta**

www.thl.fi/kasvunkumppanit

